

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#MILLİ
TEKNOLOJİ
HAMLESİ

BEBKA
Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

Gelenekten
Geleceğe
Akan Şehir
BURSA

GÜRSU İLÇE RAPORU

bebka.org.tr

RAPORUN KAPSAMI

Bu rapor, kalkınma göstergelerinin ilçe düzeyinde takibi amacıyla Bursa ili Gürsu ilçesine ilişkin doğal, sosyal ve ekonomik bileşenler yönünden değerlendirmeleri kapsamakta olup; ilçe, il ve bölge düzeyinde yürütülecek araştırma, analiz, strateji ve planlama çalışmalarına bütüncül bir kaynak oluşturması ve Ajans desteklerini yönlendirmesi amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporunda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yararlanıcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Raporundaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak karar veren şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansına aittir. Raporunda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ	6
2. GİRİŞ.....	7
3. TARİH.....	7
4. İDARİ YAPI.....	7
5. DOĞAL YAPI.....	8
5.1. İklim.....	8
5.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı.....	8
5.2.1. Bitki Örtüsü	8
5.2.2. Arazi Kullanımı.....	8
5.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları.....	9
5.3.1. Jeotermal Kaynaklar	9
5.3.2. Maden Rezervleri.....	9
6. SOSYAL YAPI	9
6.1. Nüfus ve Demografik Yapı	9
6.2. Gelişmişlik Düzeyi (SE-GE)	10
6.3. Eğitim	10
6.4. Sağlık	11
7. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI.....	11
8. ALTYAPI.....	11
8.1. Elektrik.....	11
8.2. Doğalgaz	12
9. EKONOMİK YAPI	12
9.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı	12
9.2. Tarım ve Hayvancılık	14
9.3. Sanayi	16
9.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB).....	17
10. GZFT ANALİZİ	18
11. SONUÇ.....	18

ŞEKİLLER

Şekil 1. Gürsu İlçesinin İl İçindeki Konumu.....	7
Şekil 2. İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri.....	8
Şekil 3. Corine 2018 Bursa İli Gürsu İlçesi Alan Kullanımı Verileri	9
Şekil 4. Gürsu İlçesi Nüfus Piramidi (2021)	10
Şekil 5. Gürsu İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018)	11
Şekil 6. Gürsu İlçesi Doğalgaz Kullanımı (2014-2018)	12
Şekil 7. Gürsu İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2020).....	12
Şekil 8. Gürsu İlçesi Sigortalı Çalışanların Sektörlere Göre Dağılımı (2020)	13
Şekil 9. Gürsu'da İmalat Yapan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı (2020)	17

TABLolar

Tablo 1. Gürsu İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları (2016-2020) ..	9
Tablo 2. Sosyoekonomik Gelişmişlik (SE-GE) Sıralaması.....	10
Tablo 3. Gürsu İlçesi Eğitim İstatistikleri.....	10
Tablo 4. Gürsu İlçesi 2017-2021 Yılları Arasında Tarım Alanları Dağılımı (Dekar)	14
Tablo 5. Gürsu İlçesi 2017-2021 Yılları Arasında En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (Ton) ...	14
Tablo 6. Gürsu İlçesinde Öne Çıkan Ürünlerin Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2021)..	15
Tablo 7. Gürsu İlçesinde Örtüaltı Tarım Verileri (2021)	15
Tablo 8. İlçede Dağıtılan Fidan Sayısı (2019-2021)	15
Tablo 9. Gürsu İlçesi Hayvancılık Veriler (2021)	15
Tablo 10. Gürsu İlçesi Tarımsal Veriler (2019).....	16
Tablo 11. Gürsu İlçesi Arıcılık Verileri (2021)	16
Tablo 12. Uludağ OSB Sektörel Dağılımı (2021)	17

KISALTMALAR

BAĞ-KUR: Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu

ÇKS: Çiftçi Kayıt Sistemi

SE-GE: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YER-SİS: Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması

GZFT: Güçlü ve Zayıf Yönler, Fırsat ve Tehditler

İLÇENİN KÜNYESİ

İlçe Adı	Gürsu
İl Merkezine Uzaklık	13 km.
Yüzölçümü	118 km ²
Bitki Örtüsü	Orman, mera
Nüfus Sayısı (2021)	99.278
Çalışma Çağındaki Nüfus Oranı (2021)	%68,02
Gelişmişlik Düzeyi (SE-GE)	3. kademe
İlçede Üretimde Bulunan Sektörler	Sanayi ve tarım
İlçede Öne Çıkan Sektör	Tekstil, giyim, gıda, mobilya
İlçede Öne Çıkan Tarım Ürünü	Armut, şeftali, nektarin, ayva, semizotu, dereotu, sofralık hıyar, kıvırcık marul
Organize Sanayi Bölgesi	Uludağ OSB
Küçük Sanayi Sitesi	-
İlçede Öne Çıkan Turizm Türü	Doğa
Somut Kültürel Miras	Ericcek Göleti, Karagöl, Gürsu Dışkaya Yamaç Paraşütü Tesisleri
Somut Olmayan Kültürel Miras	Aşure kültürü
ÇKS'ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	952
Doğalgaz Altyapısı	Var
Jeotermal Kaynak	-
Maden Rezervleri	-

Not: Raporda kullanılan veriler ve yayınlandığı yıllar baz alınarak hazırlanmıştır.

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

TR41 bölgesi; sanayi alanındaki rekabet gücü ve kapasitesinin yanı sıra, orman ve su varlıkları, bitki örtüsü ve tarımsal çeşitlilik ile birlikte tarihi ve kültürel değerler bakımından da önemli bir potansiyele sahiptir.

Bursa'nın doğusunda il merkezine 13 km. uzaklıkta bulunan Gürsu ilçesi göç alan ve hızlı nüfus artışı yaşanan bir ilçedir. Hızlı büyüme ve plansız sanayileşme sonucu tarım alanları yapılaşma baskısı altında kalmaktadır. Plansız gelişen sanayi alanlarının düzenli sanayi ve organize sanayi bölgelerine taşınması için gerekli önlemlerin ivedilikle alınması ilçe için öneme sahiptir. Plansız ve mühendislik hizmeti almadan gelişmiş alanlarda deprem riski için gerekli önlemlerin alınması diğer bir unsurdur. İlçede ulaşım, altyapı, eğitim, sağlık, spor ve sosyal alanlara yönelik ihtiyaçların giderilmesi ile toplu ulaşım ve merkezle bağlantıların güçlendirilmesi elzemdir.

İlçede armut, şeftali ve örtü altı tarım ürünlerinin kooperatif ve üretici birlikleri tarafından doğrudan pazarlanması, tarımsal örgütlenmenin ve kurumsallaşmanın artırılması, tarımsal ürünlerin depolanması, katma değerli ürüne dönüştürülmesi, e-ticaret ve e-ihracat kanallarıyla doğrudan tüketiciye ulaştırılması gibi gelir artırıcı modellerin desteklenmesi ve buna yönelik yatırımlara ve desteklere hız verilmesi gerekmektedir. Mevsimlik işçilerin yaşam alanlarına yönelik iyileştirmelerin yapılması da olumlu olacaktır.

Raporda ilçenin nüfus ve demografik verileri, istihdam, işgücü ve üretime ilişkin genel istatistikler özet olarak sunulmuştur. İlçe SEGE çalışmasında 3. derecede gelişmiş ilçe statüsünde olup sanayi ve tarımsal üretimde rekabetçi durumdadır. Bölge planı ziyaretleri kapsamında ilçenin müdürlükleri, kaymakamlıkları, üretici birlik/kooperatifleri, meslek odaları gibi birçok kurum/kuruluşla görüşmeler gerçekleştirilmiş olup paydaş görüşleri neticesinde GZFT analizi değerlendirilmesi yapılmış ve sonuç bölümüne eklenmiştir.

2. GİRİŞ

Gürsu düz bir ovada, 118 km²'lik bir alanda kurulmuştur. Rakımı 100 metredir. Batısında Yıldırım ve Osmangazi, kuzeyinde Gemlik, doğu ve güneyinde de Kestel İlçeleri yer alır.

İl Merkezine Uzaklık: 13 km

Yüzölçümü: 118 km²

Şekil 1. Gürsu İlçesinin İl İçindeki Konumu

3. TARİH

Antik çağlardan kalma yerleşim kalıntılarını barındıran ilçede yerleşimin ne zaman başladığı tam olarak bilinmemektedir. Roma ve Osmanlı döneminde ipekböcekçiliği ile ön plana çıkmış olan bölgeden İpek Yolu da geçmektedir. 15. yüzyıldan itibaren Susıgırlık adıyla bilinmesine karşın 1931 yılında ismi değiştirilerek Gürsu adını almıştır.

4. İDARİ YAPI

İlk olarak Susıgırlık adıyla anılan ilçe bu isimde çok yerleşim yeri olması sebebiyle isim değişikliğine gitmiş ve 1931 yılında şimdiki ismini almıştır. 1930 yılında belde olarak belirlenen ve Yıldırım ilçesine bağlı olan ilçe 9 Mayıs 1990 tarih ve 3644 sayılı Kanun'la ilçe statüsünü kazanmış ve 14 mahallesi ile 1991 yılında ilçe olmuştur.

Şekil 2. İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri

5. DOĞAL YAPI

5.1. İklim

Gürsu ilçesi bölgesel olarak Karadeniz ve Akdeniz geçiş iklimi özelliklerini göstermektedir. Kışların ılık bir hava hâkim olmakla birlikte yazın sıcaklıklar yüksektir. Yazın sıcaklığın 36–40 derecelere ulaştığı görülürken, kış aylarında en fazla 8 ila 10 dereceye kadar düşmektedir. Buna ek olarak kış aylarında Uludağ etkisiyle şiddetli lodos fırtınaları yaşanmaktadır.

5.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı

5.2.1. Bitki Örtüsü

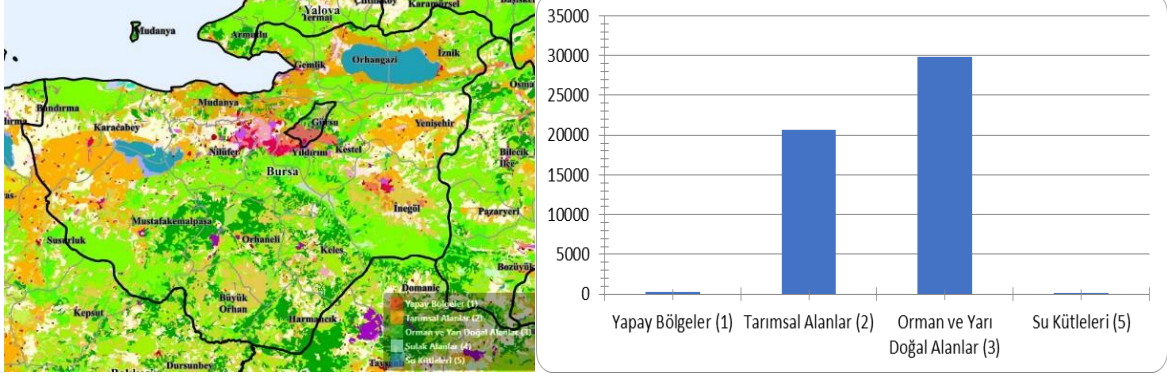
İlçenin bitki örtüsü orman çoğunlukla orman arazisi ve mera olarak kullanılan maki ve otlak arazilerdir.

5.2.2. Arazi Kullanımı

İlçenin alan kullanım verileri incelendiğinde büyük bir bölümünün tarımsal alan ile orman ve yarı doğal alanlardan oluştuğu görülmektedir. İlçenin 11.300 hektar arazisinin %42,8'i tarım hizmetlerinde kullanılmaktadır. %46,6'sı orman arazisi, kalan miktar ise mera, meskûn mahal ve tarıma elverişsiz arazilerdir.

Şekil 3. Corine 2018 Bursa İli Gürsu İlçesi Alan Kullanımı Verileri (hektar)

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı (2020)

5.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları

5.3.1. Jeotermal Kaynaklar

İlçede kayda değer herhangi bir jeotermal kaynak bulunmamaktadır.

5.3.2. Maden Rezervleri

İlçede kayda değer maden rezervi bulunmamaktadır.

6. SOSYAL YAPI

6.1. Nüfus ve Demografik Yapı

Gürsu'da 2021 yılı sonu itibariyle 99.278 kişi yaşamaktadır. Nüfusun %49,5'ini kadın nüfus, %50,5'ini erkek nüfus oluşturmaktadır.

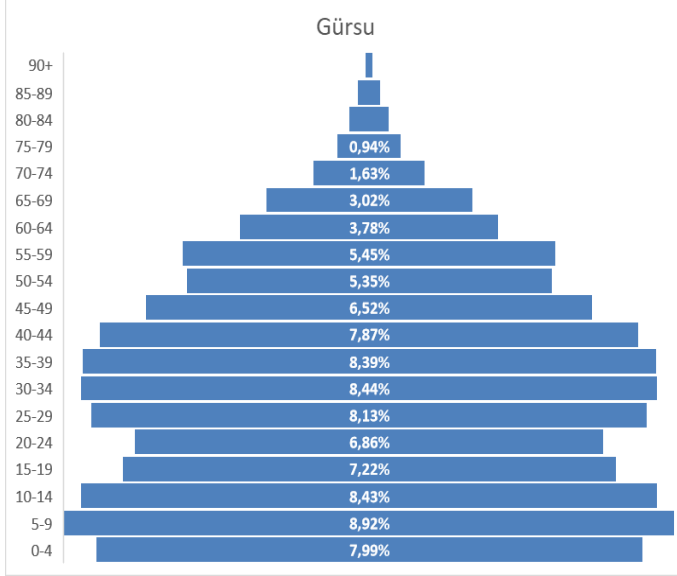
Tablo 1. Gürsu İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları (2016-2020)

Yıl Cinsiyet	2017	2018	2019	2020	2021
Erkek	42.974	46.065	47.425	48.919	50.138
Kadın	41.906	45.274	46.363	48.066	49.140
Toplam	84.880	91.339	93.788	96.985	99.278

Kaynak: TÜİK

Gürsu ilçesi nüfus piramidi incelendiğinde, ilçede %8,92 oranı ile 5-9 yaş arası nüfusun ilk sırada, %8,44 oranı ile 30-34 yaş arası nüfusun ikinci sırada ve %8,43 oranı ile 10-14 yaş arası nüfusun üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Buna göre ilçede genç bağımlı ve çalışma çağındaki nüfusun yoğunlaştığını söylemek mümkündür.

Şekil 4. Gürsu İlçesi Nüfus Piramidi (2021)

Kaynak: TÜİK

6.2. Gelişmişlik Düzeyi (SE-GE)

Gürsu ilçesi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasında sosyo-ekonomik gelişmişlik bakımından Türkiye'deki ilçeler içerisinde 281'inci, Bursa'daki 17 ilçe içinde ise 11. sıradadır. İlçe 0,176 puan ile sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından 3. kademede yer almıştır.

Tablo 2. Sosyoekonomik Gelişmişlik (SE-GE) Sıralaması

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Gürsu	281	11	0,176	3

Kaynak: Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022)

6.3. Eğitim

Gürsu ilçesinde 2016-2020 yılları arasında bütün öğretim kademelerinde öğrenci sayılarında artış olmuştur.

Tablo 3. Gürsu İlçesi Eğitim İstatistikleri

Okul Türü	Yıl	KREŞ & G. Bakım Evi		OKUL ÖNCESİ		İLKOKUL		ORTAOKUL		LİSE GENEL		LİSE MESLEK	
		Özel	Resmi	Özel	Resmi	Özel	Resmi	Özel	Resmi	Özel	Resmi	Özel	Resmi
Okul Sayısı	2016	0	1	0	2	2	11	2	10	2	2	0	5
	2020		1	3	3	3	11	2	10	1	3		5
Öğrenci Sayısı	2016	0	47	91	1132	63	6090	185	4376	45	1492	0	2921
	2020	0	0	74	1667	234	7164	115	6308	35	2408	0	3258
Öğretmen Sayısı	2016	15	4	0	11	15	225	24	254	26	45	0	223
	2020	0	16	7	22	30	233	14	249		119		211
Derslik Sayısı	2016	0	2	0	11	24	121	11	125	0	72	0	105
	2020	0	0	0	0	0	34	0	28	0		0	16

Kaynak: Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2020)

- İlköğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2020)¹ : 44
- Ortaöğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2020)² : 34,25
- İlköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2020) : 28,1
- Ortaöğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2020) : 20,4
- Okuryazarlık Oranı (2021) : %97,84

İlk ve orta öğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı sırası ile 44 ve 34,25 olup oldukça yüksek seviyededir. Okur yazarlık oranı %97,8 ile il ortalamasının üstündedir.

6.4. Sağlık

Gürsu'da 1 devlet hastanesi olup özel hastane bulunmamaktadır³

- Toplam Hastane Sayısı (2020) : 1
- Hastane yatak sayısı (yoğun bakım dahil) (2020) : 75
- Bin kişiye düşen yatak sayısı (2020) : 0,75
- Yoğun bakım yatak sayısı (2020) : 14
- Bin kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı (2020) : 0,14
- Toplam hekim sayısı (2020) : 39

7. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI

İlçede Öne Çıkan Turizm Türü: Doğa turizmi.

Destinasyonlar/Kültür ve Turizm Varlıkları: Ericek Göleti, Karagöl, Gürsu Dışkaya Yamaç Paraşütü Tesisleri

Somut Olmayan Kültürel Miras: Aşure Kültürü, Yağmur Duası

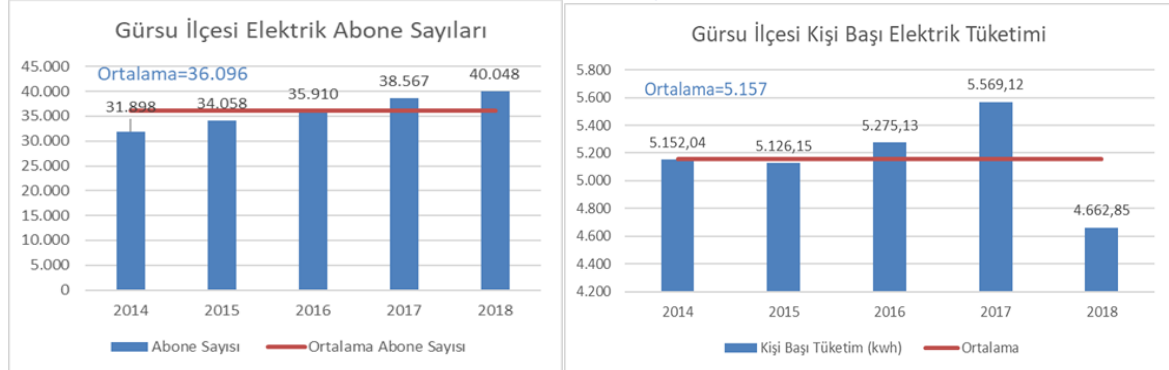
- İlçe Bazında Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri Sayısı (2021) : 0
- İlçe Bazında Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri Sayısı (2021) : 1
- İlçe Bazında Konaklama Verileri (Doluluk Oranı, 2021) : %37,46
- İlçe Bazında Konaklama Verileri (Ortalama Kalış Süresi, 2021) : 2,74

8. ALTYAPI

8.1. Elektrik

Gürsu ilçesine ait 2014-2018 yılları arası elektrik kullanımları aşağıda yer almaktadır.

Şekil 5. Gürsu İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018)

Kaynak: Uludağ Elektrik Dağıtım A.Ş.

¹ İlköğretim için ilkokul ve ortaokul değerleri toplanarak hesaplanmıştır

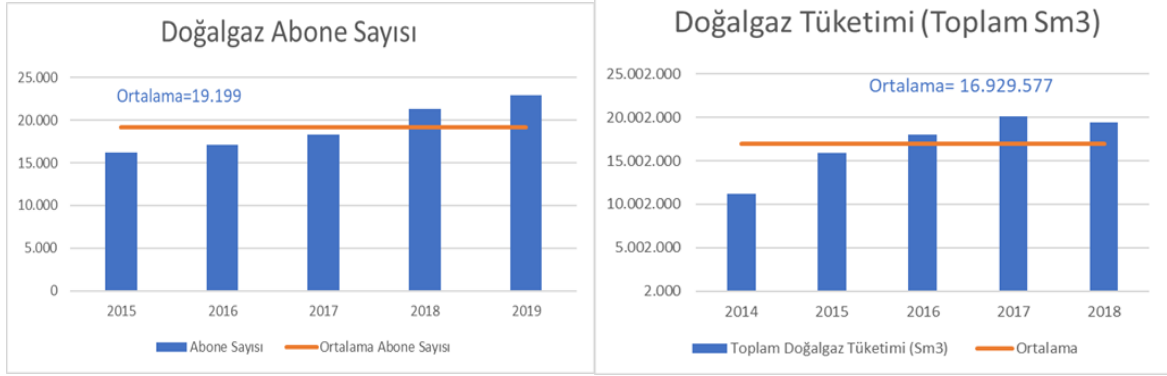
² Ortaöğretim için lise ve meslek lisesi değerleri toplanarak hesaplanmıştır.

³ Temel Sağlık İstatistikleri Modülü (TSİM)

8.2. Doğalgaz

Gürsu ilçesine ait 2014-2018 yılları arası doğalgaz kullanımları ve abone sayıları aşağıda yer almaktadır. Son yıllarda abone sayısının ve yıllık tüketim miktarının arttığı görülmektedir.

Şekil 6. Gürsu İlçesi Doğalgaz Kullanımı (2014-2018)

Kaynak: Bursagaz A.Ş.

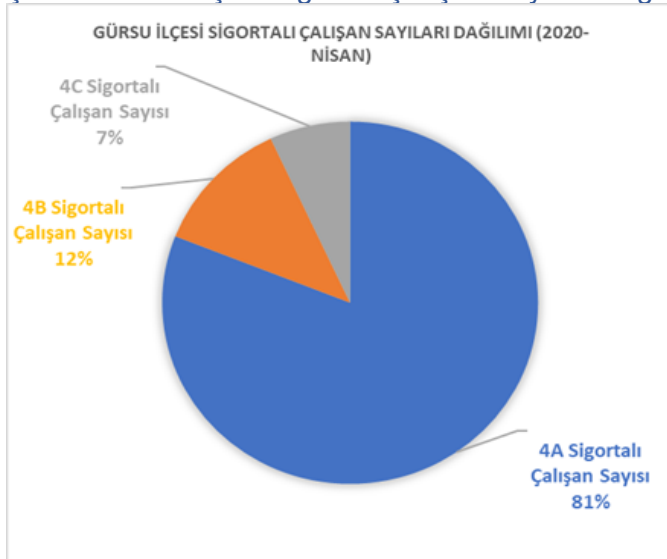
9. EKONOMİK YAPI

1980'li yıllardan itibaren gerek ülkemiz gerek ilimizde sanayileşme hareketlerinin hız kazanması ile birlikte öncelikle tarımsal sanayi bölgede yer seçmiştir. Daha sonra Bursa-İnegöl-Ankara Karayolu ve yakın çevresinde başta tekstil sektörü olmak üzere çeşitli sanayi kuruluşları yer almıştır.

9.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı

Gürsu ilçesine ait işgücü verileri incelendiğinde %81 oranında 4A (SGK) sigortalı çalışan sayısının ilçede yoğun olduğu görülmektedir. %12 oranı ile 4B (BAĞ-KUR) sigortalı çalışanlar ikinci sırada yer alırken, ilçede 4C (Kamu) sigortalı çalışan sayısı oranı ise %7'dir.

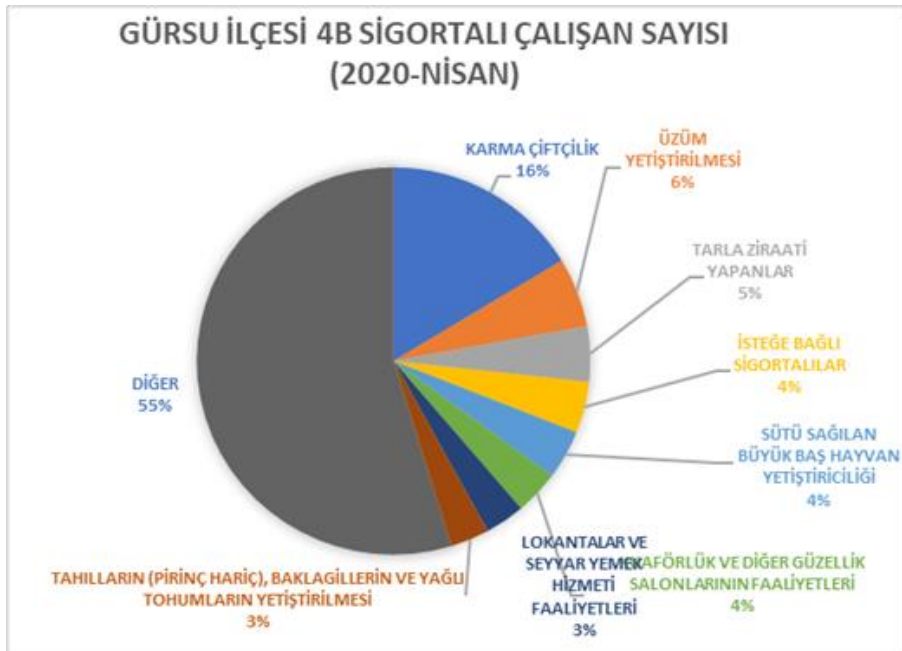
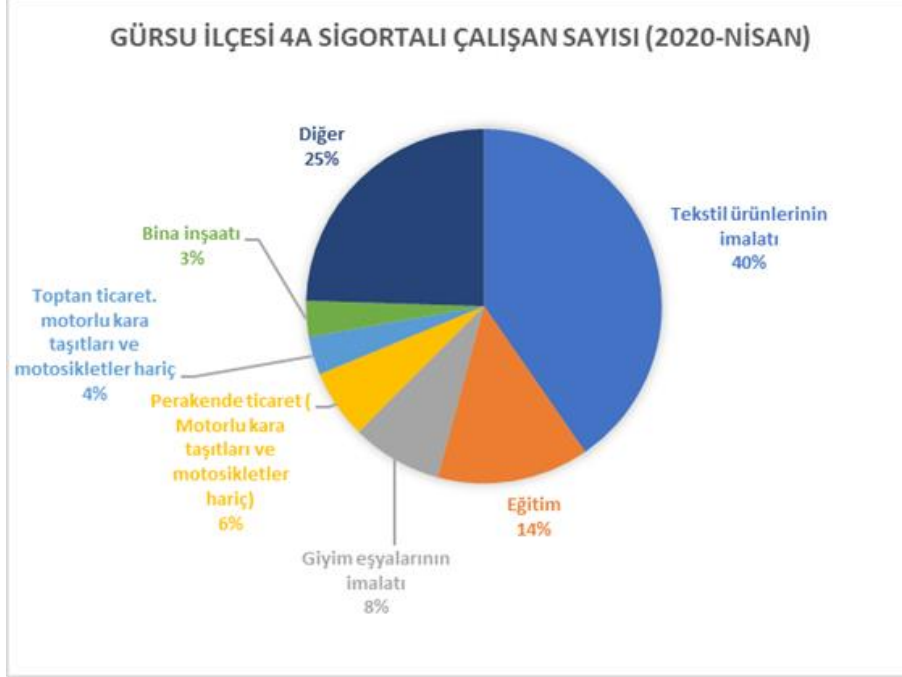
Şekil 7. Gürsu İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2020)

Kaynak: SGK Bursa İl Müdürlüğü

4A sigortalı çalışanlar arasında %40 oranı ile tekstil ürünlerinin imalatı ve %14 oranı ile eğitim, 4B sigortalı çalışanlar arasında %16 ile karma çiftçilik ve %6 ile üzüm yetiştirilmesi öne çıkmaktadır.

Şekil 8. Gürsu İlçesi Sigortalı Çalışanların Sektörlere Göre Dağılımı (2020)

Kaynak: SGK Bursa İl Müdürlüğü

9.2. Tarım ve Hayvancılık

Tarım alanlarının yıllar içerisindeki değişimi incelendiğinde ise “Meyve, İçecek ve Baharat Bitkileri” için kullanılan alanların yıllar itibarıyla çok değişmediği gözlemlenmiştir. “Nadas” a ayrılan ve “Tahıl ve Diğer Bitkisel Ürünler” için kullanılan alanların ise yıllar itibarıyla değişkenlik gösterdiği görülürken, 530 dönümlük bir alanın “Süs Bitkileri” üretimi için kullanıldığı görülmüştür. İlçede kısıtlı da olsa örtü altı üretim yapıldığı görülmektedir.

Tablo 4. Gürsu İlçesi 2017-2021 Yılları Arasında Tarım Alanları Dağılımı (Dekar)

Ürün Grubu	2017	2018	2019	2020	2021
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri	35.116	34.924	34.923	34.923	34.953
Nadas	1.675	200	2.300	2.300	1.567
Örtü altı Tarım	330	310	310	310	307
Sebze	1.030	1.010	1.010	1.010	1.016
Süs Bitkileri	530	530	530	530	530
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler	5.802	1.144	5.030	5.346	5.435

Kaynak: TÜİK

İlçede en çok üretilen meyveler armut, şeftali, nektarin ve ayva iken armut (%16,16), nektarin (%5,16) ve ayva (%2,62) üretiminde ülke üretiminin önemli bir payına sahiptir. İlçede en çok üretilen sebzeler sofralık hıyar, kıvırcık marul ve ıspanak iken Türkiye’de yetiştirilen semizotunun %3,11’i ve dereotunun %2,37’si ilçede üretilmektedir. İlçede üretilen tarla bitkilerinde salep ve arpa öne çıkmaktadır.

İlçede örtü altı tarımın da önemli bir yeri vardır. Türkiye’de örtü altında üretilen sofralık hıyarın %4,85’i, marul kıvırcığın %4,7’si, semizotunun %3,56’sı ve dereotunun % 3,39’u Gürsu ilçesinde yetiştirilmektedir.

Tablo 5. Gürsu İlçesi 2017-2021 Yılları Arasında En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (Ton)

Ürün	2017	2018	2019	2020	2021
MEYVELER					
Armut	89.900	89.790	89.798	88.270	88.280
Şeftali	9.100	11.899	13.600	12.180	12.180
Nektarin	6.100	8.885	10.162	9.240	9.240
Ayva	4.680	5.037	5.038	5.040	5.040
SEBZELER					
Hıyar Sofralık	6.600	6.229	6.089	6.098	6.098
Marul Kıvırcık	2.975	2.975	2.975	2.965	3.288
İspanak	450	500	500	500	500
Semizotu	720	360	360	360	380
TAHILLAR VE DİĞER BİTKİSEL ÜRÜNLER					
Yulaf Yeşilot			1.215	1.294	1.294
Mısır Slaj	2.250	900	900	900	900
Buğday (durum hariç)	600	143	745	828	725
Arpa Yeşilot				626	630

Kaynak: TÜİK

Tablo 6. Gürsu İlçesinde Öne Çıkan Ürünlerin Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2021)

Meyve Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı
Armut	88.280	%16,65
Nektarin	9.240	%5,16
Ayva	5.040	%2,62
Şeftali	12.180	%1,71
Semizotu	380	%3,11
Dereotu	247	%2,37
Marul Kıvırcık	3.288	%1,40
Tere	120	%1,37
Salep	2	%2,44
Arpa Yeşilot	630	%0,14

Kaynak: TÜİK

Tablo 7. Gürsu İlçesinde Örtüaltı Tarım Verileri (2021)

Meyve Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı
Marul Kıvırcık	1.188	%4,70
Marul Göbekli	35	%1,20
Semizotu	300	%3,56
Maydanoz	21	%1,00
Roka	3	%0,17
Dereotu	2	%3,39
Biber Sivri	30	%0,10
Hıyar Sofralık	6.060	%4,85
Domates Sofralık	24	%0,02

Kaynak: TÜİK

Bursa Büyükşehir Belediyesinin iştiraki olarak faaliyet gösteren ve ildeki tarım faaliyetlerini destekleyen TARIM PEYZAJ A.Ş. tarafından ilçedeki çiftçilere dağıtılan fidan sayıları Tablo 8'da belirtilmiştir.

Tablo 8. İlçede Dağıtılan Fidan Sayısı (2019-2021)

Ürün	Fidan sayısı
Yaban Mersini	1.850
Çilek	2.000

Kaynak: Tarım Peyzaj A.Ş.

Bitkisel üretimin ön plana çıktığı ilçede hayvansal üretim anlamında kısıtlı üretim yapılmaktadır.

Tablo 9. Gürsu İlçesi Hayvancılık Verileri (2021)

Hayvan Sayıları	Baş (Adet)	Türkiye'deki Payı
Büyükbaş	2.098	%0,01
Küçükbaş	10.558	%0,02
At	10	%0,01
Yumurta Tavuğu	424	%0,00
Kaz	27	%0,00

Kaynak: TÜİK

Toplam 1.100 çiftçinin faaliyet gösterdiği ilçede; 8 tarımsal kalkınma kooperatifi, 15 sulama kooperatifi ve 1 üretici birliği faaliyet göstermektedir.

Tablo 10. Gürsu İlçesi Tarımsal Veriler (2019)

Tarımsal Veriler	Sayı
Toplam Çiftçi Sayısı	1.100
ÇKS'ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	952
ÇKS'ye Kayıtlı Olmayan Çiftçi Sayısı	161
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Sayısı	8
Sulama Kooperatifi Sayısı	15
Üretici Birlikleri Sayısı	1

Kaynak: Bursa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

İlçede yer alan tek üretici birliği “**Gürsu Meyve Üreticileri Birliği**”dir. İlçede ayrıca İl Ticaret Müdürlüğü yetkisinde üretim ve pazarlama kooperatifi olarak “**S.S. Gürsu Kumlukalan Yaş Sebze ve Meyve Pazarlama Kooperatifi**” faaliyet göstermektedir.

Tablo 11. Gürsu İlçesi Arıcılık Verileri (2021)

İşletme Sayısı	Eski Tip Kovan Sayısı	Yeni Tip Kovan Sayısı	Toplam Kovan Sayısı	Bal Üretimi (ton)	Türkiye'deki Payı
13	-	418	418	2	%0,00

Kaynak: TÜİK

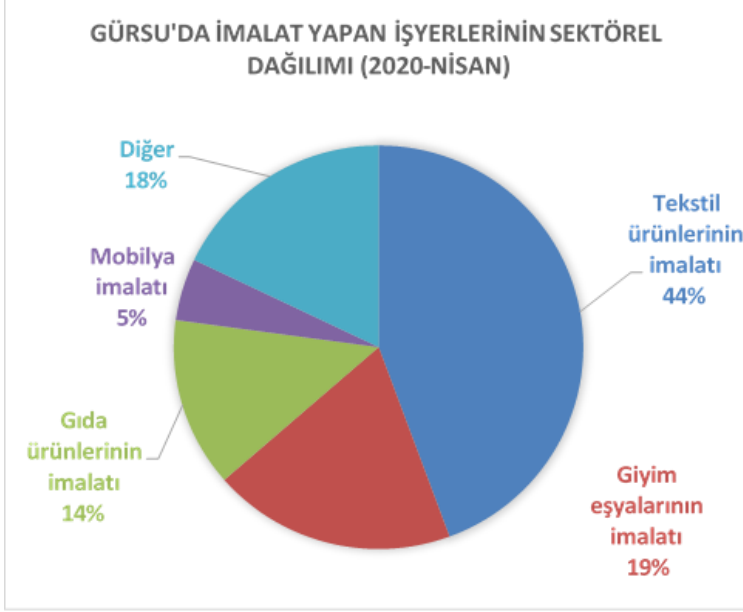
İlçede 13 hanede bal üretimi yapılırken toplam 2 ton bal üretilmektedir.

9.3. Sanayi

Gürsu'da imalat sanayi incelendiğinde tekstil, giyim, gıda, mobilya sektörleri ön plana çıkmaktadır. İmalat yapan işyeri sayıları incelendiğinde %44 ile tekstil ürünlerinin imalatı net bir şekilde öne çıkarken, bu sektörü %19 ile giyim eşyalarının imalatı, yine %14 ile gıda ürünleri imalatı ve %5 ile mobilya imalatı takip etmektedir.

Şekil 9. Gürsu'da İmalat Yapan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı (2020)

Kaynak: SGK Bursa İl Müdürlüğü

9.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)

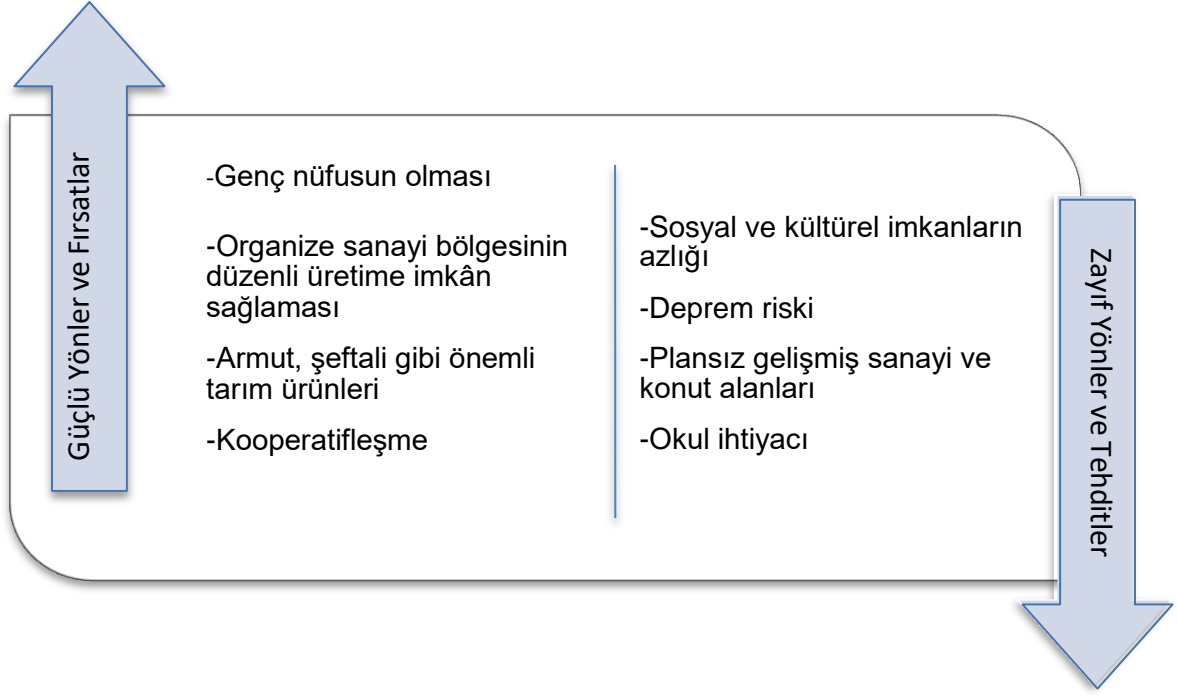
İlçede Uludağ OSB yer almakta olup Gürsu ve Kestel ilçelerinde faaliyet göstermektedir. Organize Sanayi Bölgesinin büyüklük, doluluk oranı ve sektörel yoğunlaşma verileri aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 12. Uludağ OSB Sektörel Dağılımı (2021)

Sektör	Firma Sayısı
Tekstil	175
Kimya	14
Gıda	10
Mobilya	6
Diğer (Otomobil, makine vb.)	5
Toplam	33

Kaynak: Bursa Sanayi İl Müdürlüğü

10. GZFT ANALİZİ

11. SONUÇ

Nüfus açısından Bursa'nın 7. büyük ilçesi olup 2019 yılı verilerine göre, en hızlı nüfus artışına sahip 4. ilçedir. Kaçak sanayileşme ve yapılaşma kentsel problemleri beraberinde getirmiştir. İlçede OSB alanları dışındaki sanayi tesislerinin ve boyahanelerin kendilerine gösterilen OSB'lere taşınması gerekmektedir. Yeraltı sularının kontrolsüz kullanımı önlenmelidir. Kaçak gelişmiş alanlarda kentsel dönüşüm ve iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır. Sanayinin çevreye duyarlı hale gelmesi amacıyla; arıtma tesisi, geri dönüşüm tesisi gibi altyapıların tamamlanması ve özellikle tekstil sektöründe yeşil dönüşüm stratejilerinin uygulanmasına yönelik destekler artırılmalıdır.

Sanayi genelinde nitelikli iş gücü ihtiyacı artmaktadır. Mesleki eğitim merkezi kurulması ve meslek okulları ile sanayi iş birliklerinin geliştirilmesi yerinde olacaktır. Nüfus yoğunluğunun hızla artması sebebiyle derslik başına düşen öğrenci sayısını azaltmaya yönelik tedbirler alınmalıdır. Bölgeye beyaz yakalı çalışanların çekilebilmesi için nitelikli alanlar geliştirilmelidir.

Tarımsal üretimde örgütlenmenin artması, kırsalda girişimciliğin desteklenmesi, kooperatifleşmenin artırılması ilçe için önemli bir konudur. Türkiye'de üretimde söz sahibi olduğu armut, nektarin ve örtü altı üretim gibi konularda katma değer artırılmasına yönelik soğuk hava depoları, ambalajlama, paketleme merkezlerinin hayata geçirilmesi ve tarımsal sanayinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.

BEBKA

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

Bursa Merkez Ofis

İşiktepe OSB Mahallesi Arıtma Caddesi No:22
16215 Nilüfer/Bursa TÜRKİYE

Tel : 0 224 211 13 27

Faks : 0 224 211 13 29

E-Posta : bebka@bebka.org.tr

KEP Adresi: bebka@hs01.kep.tr

 [@tcbebka](https://twitter.com/tcbebka)

 [/bebka](https://www.linkedin.com/company/bebka)

 [/bebka](https://www.youtube.com/channel/UC...)

 [/tcbebka](https://www.instagram.com/tcbebka)

 [/tcbebka](https://www.facebook.com/tcbebka)

bebka.org.tr